

2021-09-09

Arbetsmarknadsdepartementet
a.remissvar@regeringskansliet.se

A2021/01332

Remiss: En reformerad arbetsrätt – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden (Ds 2021:17)

Sveriges a-kassor har getts möjlighet att lämna synpunkter på departementsskrivelsen *En reformerad arbetsrätt – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden*.

Allmänt

Sveriges a-kassor lämnar synpunkter endast i de delar av förslaget som har en påverkan på arbetslöshetsförsäkringen. Sveriges a-kassor lämnar således inga synpunkter på förslagen gällande förändringarna i arbetsrätten.

Anställningen kommer inte längre att bestå under en tvist om ogiltighet när en arbetstagare sagts upp

Det föreslås att en anställning, i normalfallet, ska upphöra vid uppsägningstidens utgång även om det har uppkommit en tvist om uppsägningens giltighet. Sveriges a-kassor konstaterar att det kan finnas en risk för att en arbetslöshetskassa inte får information om att uppsägningens giltighet är föremål för en tvist, vilket i sin tur kan innebära att arbetslöshetskassan inte heller får information om den enskilde vinner framgång med sin talan. Detta leder i sin tur till att a-kassan inte får möjlighet att återkräva utgiven arbetslöshetsersättning.

I detta sammanhang är det även värt att notera Högsta förvaltningsdomstolens dom från den 6 december 2011, HFD 2011 ref. 81, i vilken det bl.a. konstateras att det är arbetslöshetskassan som bär bevisbördan för att det finns skäl för återkrav. Det i sin tur innebär att i de fall där arbetsgivaren och arbetstagaren ingår en uppgörelse där det inte klart och tydligt framgår att skadeståndet, eller en viss del av det, utgör ekonomiskt skadestånd kan inte uppgörelsen ensamt läggas till grund för ett återkrav. Eftersom det inte är ovanligt att tvister avslutas genom en förlikning i vilken det inte går att utläsa vilken del som avser lön eller ekonomiskt skadestånd kommer arbetslöshetskassorna i

Sveriges a-kassor

Besök: Östgötagatan 90
116 64 Stockholm

Post: Box 11116,
100 61 Stockholm
Tel: 08 555 138 00

info@sverigesakassor.se
www.sverigesakassor.se
Orgnr 802006-9582

dessa fall inte kunna återkräva den utbetalda ersättningen. Detta får till följd att en sökande efter en sådan förlikning kommer att erhålla ersättning som i vart fall till viss del består av ersättning för lön som betalas ut för samma period som sökanden har erhållit arbetslöshetsersättningen.

Som det framkommer i promemorian kommer antalet ärenden med återkrav i enlighet med 68 a § ALF att öka vilket i sin tur innebär att arbetslöshetskassorna även kan komma att fatta nya ersättningsbeslut vilket är betungande för arbetslöshetskassorna.

Undantagsfall från att kunna stängas av från rätten till ersättning

Det föreslås vidare att det ska införas en ny paragraf i ALF med innebörden att en sökande i två undantagssituationer inte ska stängas av från rätten till ersättning med hänvisning till att hen har orsakat sin arbetslöshet. Den första undantagssituationen:

1. Arbetet har upphört enligt en överenskommelse som träffats sedan arbetsgivaren tagit initiativ till att skilja sökanden från arbetet.

Den föreslagna bestämmelsen ger en förutsägbarhet för den sökande och antalet avstängningar bör bli färre. Såvitt Sveriges a-kassor kan bedöma kommer det att krävas en viss utredning för att utröna om det är arbetsgivaren som har tagit initiativet till att skilja sökanden från arbetet. Denna utredning kan kompliceras av att det inte finns några formkrav på överenskommelsen och inte heller något krav på vederlag. I vissa fall kan det dessutom vara problematiskt att få det underlag som behövs från arbetsgivaren. Därmed finns det en risk att administrationen ökar för arbetslöshetskassorna.

Sveriges a-kassor ser en viss risk för att enskilda som agerat på ett sådant sätt som är att bedöma som otillbörligt uppförande i arbetslöshetsförsäkringens mening, till följd av arbetsgivarens handlande undgår en avstängning. I just dessa fall kan bestämmelsen anses motverka syftet med arbetslöshetsförsäkringens bestämmelser om avstängning för den som orsakat sin arbetslöshet.

Den andra undantagssituationen:

2. Arbetet har upphört genom en uppsägning från arbetsgivarens sida och frågan om uppsägningens giltighet är föremål för en rättegång eller en förhandling enligt lagen om medbestämmande i arbetslivet eller kollektivavtal.

Det föreslagna regelverket ger en förutsebarheten för den sökande och antalet avstängningar bör bli färre.

Sveriges a-kassor tolkar bestämmelsen på så sätt att en sökande inte ska stängas av från ersättning oaktat utgången av rättegången eller förhandlingen och att det inte heller är någon skillnad om tvisten är avslutad före eller efter ansökan om arbetslöshetsersättning.

Allmän visstidsanställning ersätts av särskild visstidsanställning

Det föreslås att om en arbetstagare har haft tre eller flera särskilda visstidsanställningar under en och samma månad, ska även tiden mellan anställningarna räknas som anställningstid i vissa fall.

I en situation som den som anges ovan kan arbetstagaren ha fått arbetslöshetsersättning mellan uppdragen. Sveriges a-kassor utgår från att denna retroaktiva anställningstid inte ska påverka rätten till utgiven arbetslöshetsersättning för samma period.

Anställningsavtal på heltid ska vara norm

Det föreslås vidare att anställningsavtal ska anses gälla på heltid, om inte något annat har avtalats.

Det är inte ovanligt att en arbetslöshetskassa först i efterhand får del av den enskildes anställningsavtal för en period som den sökande tidigare har erhållit arbetslöshetsersättning för. Det förekommer dessutom att anställningsavtalen är otydligt utformade. Det innebär att den föreslagna bestämmelsen kan komma att innebära att antalet beslut om återkrav ökar på arbetslöshetskassorna då det inte finns någon ersättningsrätt jämsides en heltidsanställning.

Anställda hos bemanningsföretag får en ökad möjlighet till tillsvidareanställning hos kundföretag

Kundföretaget ska ha möjlighet att i stället för att erbjuda en tillsvidareanställning betala en ersättning till arbetstagaren som motsvarar två för arbetstagaren aktuella månadslöner.

I promemorian berörs inte hur denna ersättning ska betraktas i arbetslöshetsförsäkringen. För det fall sådan ersättning är att betrakta som ersättning från förvärvsarbete ska den ingå i underlaget för fastställandet av arbetslöshetsersättningens storlek. Skulle det däremot vara en annan sorts ersättning ska den inte ingå i underlaget. Sveriges a-kassor anser att det behöver förtydligas hur en sådan utbetalning ska betraktas i arbetslöshetsförsäkringen.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelse

De nya reglerna om avstängning från rätten till arbetslöshetsersättning föreslås träda i kraft den 30 juni 2022 och den ska tillämpas första gången den 1 oktober 2022. Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för ansökningar om arbetslöshetsersättning som har lämnats in före den 1 oktober 2022.

Den sorts ikraftträdande och övergångsbestämmelse som föreslås är inte i linje med hur ikraftträdanden och övergångsbestämmelser vanligtvis är utformade i arbetslöshetsförsäkringen.

Arbetslöshetsförsäkringen är en veckoförsäkring som man ansöker om i efterhand. Av 47 a § ALF framkommer det att en ansökan ska göras inom nio månader från den sista dagen i den tidsperiod som ansökan avser. Om man inte gör ansökan inom den angivna tiden förlorar man rätten till ersättning om det inte finns synnerliga skäl.

Den föreslagna övergångsbestämmelsen innebär således att ansökningar som avser tid före den 1 oktober 2022 kan omfattas av nu gällande regelverk eller av det föreslagna regelverket beroende på om ansökan har lämnats in före den 1 oktober 2022 eller senare.

Med anledning av vad som anges ovan kan det finnas skäl att utforma ikraftträdandet och eventuell övergångsbestämmelse på ett sätt som är mer vanligt förekommande i arbetslöshetsförsäkringen. När det gäller ikraftträdande är det vanligtvis på en måndag då arbetslöshetsförsäkringen är en veckoförsäkring. När det gäller övergångsbestämmelser så förekommer det att äldre föreskrifter ska tillämpas på ansökningar som avser tid före ikraftträdandet men även att de nya bestämmelserna ska tillämpas på samtliga beslut från och med ikraftträdandet oavsett från vilken tidpunkt sökanden ansöker om arbetslöshetsersättning.

Med vänlig hälsning

Sveriges a-kassor

Harald Petersson
Ordförande